

Köpenhamnsmötet

Det möte i Köpenhamn som börjar i dag ger inte stora förhoppningar om ett positivt resultat. På skilda håll har man redan förskottat mötets misslyckande genom att klaga över den nya skandinavismens frånfälle liksom genom att framhålla att vi bör söka förbli goda vänner även om försvarsförbundstanken spricker. Man har också inlett den polemik om ansvaret för misslyckandet som i dylika fall är oundviklig. Allt tyder på att den senaste varianten av skandinavism, liksom flera av sina föregångare, snart kommer att försämrat förhållandet mellan de tre länderna. Om inte tendensen att skylla ifrån sig på de andra eller någon av de andra behärskas, blir detta resultat oundvikligt.

Vilka är de bärande motiven för ett skandinaviskt förbund som i ovillkorlig neutralitet eller isolering ser en samlad paroll? Påtagligt är att dessa motiv nästan uteslutande tar gestalten av allmänna fraser om enighetens värde; inom alla kretsar tycks man vara klar på att en mera konkret och preciserad motivering inte kan ges. Och detta är väl förklarligt. De utredningar som under den senaste veckan publicerats i Dagens Nyheter av svenska, norska och danska militärer går alla ut på att skandinavismen från militär synpunkt är totalt eller i det närmaste värdelös — och dessa utredningar är icke motsägda och kan icke motsägas. Att Norge och Danmark inte kan hjälpa Sverige är uppenbart. Nära nog lika uppenbart är att Sverige inte i nämnvärd utsträckning kan hjälpa sina grannar. Om någon menar att Sverige, med sitt väldiga område och sina väldiga kuster, skall skicka stridskrafter till Jyllands och Själlands försvar, så har denne "någon" ännu inte framträtt, möjligen med undantag för 1800-talsromantikern i Svenska Dagbladets ledarspalt. Även om de tre länderna rustade till det yttersta, vore deras förmåga att bjuda Ryssland effektivt motstånd utan stöd västerifrån ringa, det vet alla, och att anföra militär sakkunskap för att bevisa det är strängt taget överflödigt.

Den danske militär som yt-

trat sig i Dagens Nyheter gör likväl på en punkt ett slags reservation. Ett försvarsförbund vore, skriver han, från preventiv synpunkt av visst värde: det "kan bidra till att bromsa ett planerat angrepp mot Danmark, därför att angriparen vet att han därmed också kommer i krig med Sverige och Norge". Det ligger inte mycket i denna tanke, starkt erinrande om statsrådet Skölds beryktade infall att vid ett nordiskt försvarsförbund, omfattande även Finland, "ett angrepp mot Jyllands sydgräns måste fullföljas till Petsamo". Tror någon att en stat som vet sig utan svårighet kunna erövra Danmark avskräcks av oro för de anfall som efter denna erövring skall komma från Sverige och Norge? De båda sistnämnda länderna finge i sådant fall säkert vara tacksamma om de kunde värja sig själva.

Då de militära skäl som borde vara grundläggande för förslagen om ett isolerat skandinaviskt försvarsförbund inte håller — eller riktigare över huvud inte kan företas —, är det naturligt att fömler av den mest bisarra beskaffenhet måste tillgripas. Hr Ohlin gav i remissdebatten uttryck åt en redan förut välkänd synpunkt då han förklarade att både västblocket och östblocket borde se en fördel i bildandet av ett skandinaviskt förbund. Varför denna belåtenhet skulle uppstå hos de stridande blocken klarades inte — vilket är förståeligt med hänsyn till att både från västblocket och östblocket redan yppats missnöje eller, vad Ryssland beträffar, våldsam ilska inför ansatserna till skandinavisk samverkan. Av samma valör är tanken att Skandinavien skulle mildra motsättningen mellan öst och väst, bilda en brygga dem emellan osv., reflexioner så blotta-

de på mening att de under den senaste tiden inte omhuldat ens i officiella riksdagstal.

I själva verket föreligger det paradoxala förhållandet att skandinavismen framstår som ett försök att dölja en faktiskt föreliggande oenighet. Norge vill samverka väster ut, den svenska regeringen vill isolering, inom den danska regeringen är, såsom senast Social-Demokratens bekanta artiklar visar, önskan att få fram en enighets- eller kompromisslinje förhärskande. Men att finna en formulering som hr Lange kan använda i Washington som bevis för reell västsamverkan och hr Undén i Moskva som bevis på orubblig neutralitet går inte. Och att göra det skandinaviska förbundet till en sak av positivt värde för de nordiska ländernas fred och försvar är omöjligt utan en erkänd och tydlig västorientering. Den svenska regeringens linje blir därför genom önskan att utvidga den svenska isoleringen att gälla Skandinavien farlig för det syfte som alla verkar för.

Att hr Undén och en rad svenska socialdemokrater så helhjärtat driver denna isoleringslinje — utan vilja till omprövning i ett ändrat läge — beror efter all sannolikhet väsentligen på att den motsvarar vad man kan kalla deras andliga neutralitet. De håller utan tvivel på folkstyrelsen i Sverige i motsats till diktaturen i Ryssland, men i övrigt känner de sig verkligen stå mellan öst och väst. De många uttalanden vari hr Undén försvarat den ryska erövringen av Baltikum, jämställt Ryssland och USA som för svensk socialdemokrati främmande samhällsformer, avböjt varje bestämt ställningstagande i den s. k. ideologiska kampen visar att han är vårt lands mest framskjutne representant för den s. k. tredje ståndpunktens utmärks just av bristen på ståndpunkt i vår tids livsfrågor. Det är denna sinnelagets neutralitet som i grunden kommer att tills vidare ställa Sverige utanför demokratiernas stora gemenskap.